

סליחות לערב ראש השנה ויום כפורים

אֱלֹהֵינוּ מִהֲרִירָה לְהַעֲמִיד : תְּמִיד הַבֶּקֶר יִשְׁלַם בְּכַפּוּר לַעֲוֹלֹת זֹאת עַל
יִשְׂרָאֵל כַּפּוּר : בְּסִדְרוֹ מִנְחָת וְנֶסֶךְ קָרֵב עֶסוֹק בְּסִנִּילָעֵתוֹת עָרֵב : בְּאַחַד
עֶשְׂרֵה זֶכֶה בּוֹ מַחֲזִירִים שְׁנַיִם בֵּידַם שְׁנֵי גִזְרִים : כָּבָשִׁים כּוֹבָשִׁים עֲוֹנוֹת
כִּכְבָּדֵיהֶם בְּתֵנוּק שְׁנֵתוֹ סְנוּלָה עוֹשִׂים : פֶּרֶק לִישָׁנִיגוֹר בְּצֶדֶק לְלוֹגְנָה
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יִכְנָנָה : דְּמִי אֵל תִּהְיֶה כְּמוֹנִים שׁוֹמְרִים וְאַתָּה תִּקּוּם
וְתִחַם אוֹמְרִים : יְרוּשָׁלַיִם בְּנוֹת עֶרֶץ יִכְנָנִי וְיִשִּׁים לִשְׁם בְּאַרְץ : וַיַּעֲמֵד
וְהַיְשׁוּל שֶׁר הַגְּדוֹל בְּעַד בְּנֵי עַמּוֹ לְחַנּוּן מְגִדוֹל : תַּחֲנִית שׁוֹעֵם לְהַכְתִּיר
הָעָרֵב לְמִזְבֵּחַ מַעֲלָה בְּכָל לַיְלָה יִקְרֵב : וְשֶׁר וּפָחַד אַחֲרֵי פֶרֶגוֹד בְּיֶשֶׁר תְּלִיץ
וּבִזְכוּת תֵּאָנֹד : כְּאֵז לְהַמּוֹדוֹת בְּלִכְדָּד זִכּוֹת וּזְכוּתוֹ חֲזוֹר לְמַמְשָׁל וְנִסִּיכוֹת :
בְּעַד יִשְׂרָאֵל צֶדֶק לְמָדוּ בְּנֵי הָאָדָם וַיַּעֲמֵדוּ : צִדְקוֹת לְגַלְגַּל כְּמוֹר נִחוּמִים
לִפְנֵי תִבְא מוֹדֵת הַרְחֵמִים :

מבני סי רחמים

וְאִם הוּא קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר הַרְבֵּה נּוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם אֲבָל אִם הוּא קְרוֹב לְעֹלִית הַשַּׁחַר אֵין נּוֹפְלִים :

ערב ראש השנה

[illegible]

ברוך

4

ערב ראש השנה

על תשרי וצדק השביעי רוצה לומר שביעי לגאולה אבל קוד'מן הגאולה לא היו מוכין לפילו
למדים אלא מתשרי והוא אומרו החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם רוצה לומר
לכם הוא ראש חדש כיון ראש חדשים אבל קודם לכן לא היה ראש וכן אמרו במכילתא לא
מכאן בו אדם הראשון וכן תרגם יונתן בן עוזיאל בירם האיתנים במה הוא החדש השביעי
בירחא דעתיקיא לא הו' קריין לים ירחא שביעאה וכו' . ולר'ל עוד מדרשים על זה
אמרו בחדש השביעי שהוא מושבע במצות אפר מוכה ולולב כפור . דבר אחר שנשבע הקב"ה
לאברהם לזכור עקידת יצחק תמיד דכ' ציב כי נשבעתי ונאמר וקבלו רבותינו אל שיום זה
הוא יום הדין שכל באי עולם עובדים לפניו בכני מרון ושמו מן הפסוק שאומר מראשית
השנה ועד אחרית השנה כלומר מראש השנה כדון מה יהא נסופה וממאי דבתשרי הוא דנתיב
תקצו בחדש שופר בכמה ליום חגנו אי וכו' סג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ראש השנה
וכתיב בתריה כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב . ונס מול החדש רומז לזה שהוא
מאזנים לרמז כי פלס ומאזני משפט לה' . וכן אמרו שבראש השנה נברא אדם הראשון ובו
ביום בידון על חטאו וזה בדברי רבי אליעזר שאומר בתשרי נברא העולם ורוצה לומר לנברא
עקרו של עולם והוא האדם ומה שאמרו במדרש ויקרא רבה רבי אליעזר אומר כ'ג ב'אלול
נברא העולם רוצה לומר שהתחיל בריאת העולם במעשה שמים וארץ ויום ששי לבריאתו
היה ראש חדש תשרי וצרכ שבת היה ובו נברא אדם הראשון והיה אחרון לכל מעשה בראשית
ולפי שנים זה הוא יום הדין נקרא יום הזכרון כמו שאומרים בתפלה את יום הזכרון היום שכל
היכורים כוכרים לכל לסכיו וכן הוא אומר וזכרון תרועה וענין דין זה אינו אלא בעניני
העולם היום בין לריוח בין להפסד וכן אמרו בבבא בתר' דרש ר' יהודה בר' שלו' כשם שמוזכותין
של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה כך חסרונו של אדם קצוב לו ולמה לא פירשה
התורה שיום זה הוא יום הדין ולא כאשר בתורה לא יום תרועה וזכרון תרועה אמרו המפרשים
בזה טעמים אחד שהתורה לא דברה לא במה שנתחדש במתן תורה כהנה ולולב ומצה ואסור
חמץ ושאר הענינים אבל יום הדין אין בו הודעת מצוה שכית שיום דין זה לא נתחדש לצורך
ישראל כימור אבל הוא יום דין כולל לכל האומות ואף אדם הראשון כדון בו בשבט כמו שזכור :
פליגי' אלא רצה לכותבו בספר שלא ירגישו בו אחרים : רביעי אמרו שהדברים שאינם
מוסגים בשלל האדם לא דברה התורה בו כי אם ברמו ובכסתר שלא יאמרו הרוצה לשקר ירחיק
את עדין כגון שלא דברה תורה בנן עדן ובעילת הבא ובתחיות המתי' ובעונש גיה' ונס כי אם
ברמו לצמו ישראל המאמינים : ואמרו שבדורות המסורים הראשונים היו רואים דברים
מבהילים ומופעים קולות ערעידים . וזוהי התורה לתקוע בראש השנה בשופר בדכתיב
יום תרועה יהיה לכם זכרון תרועה וכו' ונס במצות תקיעה זו קצרה התורה מאד ולא כוכר
בה רק ב' פעמים מה שאין בן בשאר המועדי' שזכרו בתורה כמה פעמי' ואמרו בזה בתוספתא
דעירובין שזמנות שהם עקר האלמות כגון פוער תפילין לולב זיכית מקרא מועט והלכות
מרוכות אבל במועדות שזממן כגלה ומורין על החלוש ועל הכינים מקרא מרובה שהענין
הוא מפורסם בכל האומות ועיין בחגיגה פקא קמא :

שני ימים

טובים שאנו עושין בזמן הזה מראש השנה עד קדושה אחת הם וכו' .
אחד במשכים ועל כל מה שכולד ביום ראשון מהם או נקצר או
כלקט או כגוד הוא אסור ביום שני ואין בין יום ראשון לשני אלא מה שהקלו חכמים : שאר
שני ימים טובים של פסח ושזבוצות הן שתי קדושות ואינם כיום אחד וכל מה שכולד ביום ראשון
מהם או נקצר או כגוד הוא מותר ביום שני ואפילו כני ארץ ישראל שאין עושין היום
משאר

מפני ימים עוצים אלא יום א' כמו שכתוב בתורה בן עושין היום מראש השנה שני ימים ולא
 בזמן הזה כלל אלא אפילו בזמן שהיה בית המקדש קיים היו רוב ישראל עושין שני ימים טובים
 מראש השנה וזה טעמו של דבר בזה שנית במקדש קיים לא היו קובעים ראשי חדשים אלא על
 פי הראיה שכן היה מצות הכתוב כמו שלמדנו מפתח החדש הזה לכם בזה ראיה וקדש ולא היה
 סדר מקודש עד שואמרו הסנהדרין והבית דין הקבועים בארץ ישראל מקודש מקודש ובשני
 בית דין מקדשין ראש חדש כיסון מיד היו יונאין שלוחים מאותו המקום שקדשוהו בכל ארץ
 ישראל להודיעם ש'עשו סג פסח בחמשה עשר בו' וכן בשני מקדשין ראש חדש תשרי אותו
 היום שקדשו בו בית דין חדש תשרי וחדש כיסון לא היו עושין מפסח ושבעות ומסכות אלא יום
 אחד ככתוב בתורה אבל מקומות היו בארץ ישראל שלא היו שלוחי תשרי מניעים להם בשום
 פנים קודם הכות ולא נודע להם היום שקבעו בו בית דין ראש חדש תשרי ועל כן היו אותם
 המקומות עושים לעולם שני ימים מפני שהם נמנעו ומסורות מפני הכפך ואותם שני ימים היו
 סמי קדושות מספק שאלו אחד קודש השני בודלי מול לכל יום הכפורים לא היו עושים
 לעולם אלא יום אחד שלענין זה היו סומכין על מסורת החשבון שבידם כדי שלא יטריהו את
 עצמם להקשות שני ימים ועתה בזמן הזה שלף על פי שאנו יודעים קבוע החדשים בביוון
 על פי החשבון והיה עין הדין שלא כעשה מאותן הימים אלא יום אחד ככתוב בתורה אף על פי
 בן תקנו הכתובים בכל אותם המקומות שלא היו שלוחי תשרי מניעים להם והיו עושין שני ימים
 מפסח ומשבעות ומסכות בזמן שנית המקדש קי' מפני הכפך גם עתה בזמן הזה יעשו כן
 כדי שלא יבא מנהג אבותיהם ועל כן בכל גלות ישראל עושים מהם שני ימים אבל בני ארץ
 ישראל שלא עשו מהם לעולם אלא יום אחד בזמן שנית המקדש קי' מפני שהשלוחים היו
 מניעין ^{לפי חזקת התורה} להם אלא יום אחד כעשות אלא יום אחד כמו שכתבו לעולם יום טוב
 של ראש השנה דין אחד יש לו שיום טוב זה הוא בראש החדש עצמו כמו שכתוב ובחדש השביעי
 באחד לחדש ולא היו שלוחים יונאים בו כי יום טוב הוא ועל כן כל המקומות שהיו חוץ לאותו
 מקום שקדשוהו בית דין היו עושים אותו שני ימים מספק שלא היו יודעים מפי שלוחים היום
 שקבעוהו בית דין למה תופסים אותם בקדושה אחת מפני שאף בירושלים עצמה שהיתה
 מקום בית דין היו עושים לפעמים בזמן שנית המקדש קיים שני ימים מראש השנה שהם לא
 היו יכולים לקדש חדש תשרי עד שיבואו להם עדים שראו הלככה והיו מנפים את העדים אותו
 היום בקדושה מפני הכפך שאל קדש הוא ואם באו העדים באותו היום בבקר היו מקדשים
 אותו ולא היו עושים ראש השנה אלא אותו היום לבד אם נשתהו העדים ולא באו באותו היום
 יום שלשים אלא מן המנהג ולמעלה היו נומדין אותו יום שלשים בקדושה כיון שכבר עבר רובו
 בקדושה אבל עקר היום טוב היו קובעים למחרתו וממנו היו מוכיין ליום הכפורים ולסוכות
 ויכולים היו לעשות כן שהם יתברך שזוה על המועדות הוא בזה שכתבנו על בית דין שקובעין
 אותם שני אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם ודרשו רז"ל אתם אפילו שוגגי אתם אפילו מוידים
 אין לי מועדים אלא אלו ומפני תקנה זו ומכאן זה היו שני הימים קדושה אחת וחומרה היא
 שהקמירו עליהם ותקנה היא שתקנו להם וכקדושה אריכתא היא וכיון שכן אין לפרוץ נדרן
 ותקנתם אפילו בזמן היום שקובעים על פי החשבון עושים שני הימים מראש השנה בין בארץ
 ישראל בין בשאר ארצות אבל אין מוכיין ליום הכפורי ולסוכות אלא מיום ראשון: ראש השנה
 אינו כל אלא באחד מימי ב'הו ולא בימי א'לו ואין מדרכין החדש בשנת שלפניו וכו' תפול
 התקופה ולפעמים היא באחד לחשוך: למנהג בערב ראש השנה מתפללין בכלל שאר ימי
 החול אין אומרים תמכה ומתפללין ערבית ואף על פי שבהרבה מדורין כתובים מעריכים לא

ערב ראש השנה

כהנו לומר מצליחים כליל ראש השנה • ואחר שיאמר החזן פורם סבת שלום ע'ינו וע' כל
 עמו ישראל ועל ירושלים אומרים הקהל תקצו בחדש שופר בכמאל ליום חנוכו כי חץ לישראל
 הוא משפטם לאלהי יעקב • ואם הוא שבת אומרים ושגרו ואחר כך תקצו בחדש שופר וכו' •
 ומתפללי תפילת שמונה עשרה אומרי' וכריכו מי כמוך וככן תן פחדך וככן תן כבוד ואז בדיוקים
 קדוש אתה עד האלף הקדוש אתה במרתבו ואומ' בו ותתן לנו את יום הזכרון סוס יום תרועה
 מקרא קדש ונשבת אומר וזרון תרועה מקרא קדש ואחר כך אומר אלהינו ואלהי אבותינו
 מלוך קדשנו במכותיך • עד מקדש ישראל ויום הזכרון ונשבת חותם מקדש השבת וישראל
 ויום הזכרון : וכברכת רצה אומר וכתוב לחיים טובים כל כפי דריתך ואומר בספר חיים בדכס
 ושלום וכולי וחזרתם בקוץ אתה יי עושה השלום • קדיש שלם • עלינו לשבח • קדיש יתום •
 וגדל • ואם הוא שבת אחר תפלת שמנה עשרה אומר החזן ויכולו ומגן אבות ובמקום האל
 הקדוש אומר סמך הקדוש • קדיש שלם • במס מליקין • קדיש יתום • עלינו לשבח •
 וגדל : שבת וכריכו או מי כמוך או וכתוב לחיים טובים אפילו קודם שצדק רגליו אינו חוזר •
 וכשינצאים מבית הכנסת כל אחד אומר לחזרו תכתב ותחתם לשנה טובה :
 קדוש של ליל ראש השנה

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי תנפן :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון
 וקדשנו במצותיו וחתן לנו יי אלהינו את יום הזכרון הזה יום תרועה מקרא
 קדש זכר ליציאת מצרים פיבנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים ודברך
 מלפני אבותינו וקיים לעד ברוך אתה יי מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום
 הזכרון : ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והניענו לזמן הזה :

ואחר ברכת המנוגה כוהנים לאכול עמונים מעוקים בדכס וראוי לברך על סעודת כולם פרי
 העץ ואחר כך אומר שנה מתוקה ואוכל סעודת בדכס וכוהנים לאכול ראש איל ויש כוהנים
 לאכול קטניות וכרתי שזרין לאסף : וכברכת המזון אומר יעלה ויבא : ואם הוא שבת אומר
 תמלא ויכולו כולם פרי הגטן וכו' אשר בחר בנו וכו' ואומר וזרון תרועה מקרא קדש כו' מקדש
 ששבת וישראל ויום הזכרון : בדכס השנה משכימין לתפלה וכל אדם יחזיר עם
 עמנו ועם בני ביתו כל תפלת הימים האלה והמחזור ולא יסמוך על סמך כי הוא אינו מנוגד
 רק מי שהוא מולד או כהן או עם הארץ : האכל לא יתפלל בימים כוהנים אלא במקום שאין
 שם חזן אחר יכול לסתפלל :